

PORUKA SVIM STUDENTIMA I NJIHOVIM RODITELJIMA

STUDENTI NISTE SAMI

– IMA VAS 150 TISUĆA

NASTAVNICI ZA STUDENTE

Zastrašujuća je činjenica da i od nove akademske godine mnogi studenti plaćaju najviše školarine u kontinentalnoj Europi. Taj je teret neizdrživ za mnoge obitelji.

Mi, nastavnici svih hrvatskih sveučilišta i veleučilišta, udruženi u Nezavisni sindikat znanosti i visokog obrazovanja, smatramo studente **suradnicima u radnom procesu, a ne kupcima naše usluge.**

Iako tako ne misle svi naši kolege, pogotovo ne oni koji upravljaju vašim školarinama, većina nastavnika čvrsto razumijeva da je besplatno studiranje vitalni interes cijele nacije.

APEL PODRŠKE

Podržavamo sve akcije koje studenti poduzimaju u zaštiti svojih interesa jer se time bore protiv ekskluzivnosti visokog školstva samo za imućne. I ovih su dana neki studenti vodili važnu bitku za sve u zemlji, za široku pristupačnost obrazovanja svim slojevima stanovništva.

Najnovija istraživanja pokazuju da studiranje postaje dostupno uglavnom onima koji mogu platiti. Kakve to štete ima za *razvoj, stabilnost i budućnost* cijelog društva, znaju napredne zemlje koje su, poput Austrije, ukinule višestruko niže školarine od hrvatskih (u zemlji s višestruko višim plaćama od hrvatskih).

Nemojte pomisliti da je takav sustav dobar zato što vi osobno možda ne plaćate. Devedesetih godina besplatno je studiralo 80% studenata, danas tek 40%. Ako ste vi taj sretnik, znajte, za pet godina takvih poput vas bit će upola manje. Na kraju nitko neće biti u režimu besplatnog studiranja.

OSUĐUJEMO

Osuđujemo neiskrenost *Vlade i Ministarstva* koji jednostrano prebacuju odgovornost za naplaćivanje školarina na visokoškolske ustanove. Ministarstvo predobro zna da fakulteti ne raspolažu sredstvima za pokriće svih obveza i tekućih troškova.

Istina je da novce sada nema niti Vlada jer nije krajem prošle godine, u vrijeme donošenja Državnog proračuna za ovu godinu, osigurala sredstva za besplatno studiranje u Proračunu.

U to vrijeme Ministarstvo je predlagalo upisnine u visini od 3000 kuna prosječne plaće za sve studente. Ideju besplatnog studiranja prihvatili su tek u veljači na inzistiranje Sindikata pri izradi novih zakona, a tada je Proračun već bio donešen.

OSUĐUJEMO I DRUGE

Međutim, **i mnogi drugi čimbenici** u društvu, od sveučilišta do političkih stranaka, okrenuli su leđa studentima i njihovim roditeljima. Vidjelo se to kod rušenja novih zakona koji su predviđjeli i zajamčili besplatno studiranje. U otporu su prednjačile uprave nekih fakulteta. Studenti su za njih tek kupci obrazovne usluge. To se zove *komercijalizacija visokog obrazovanja*.

Zbog rušenja novih zakona studenti će i dalje godinama plaćati astronomske školarine. Iz iskustva znamo, niti jedna Vlada, pa ni buduća, neće osigurati sredstva za besplatno studiranje bez zakonske obveze.

Da bi buduće studentske akcije uspjele, moramo znati tko se cilju suprotstavlja i tko treba biti predmet našeg pritiska. Valja znati tko govori istinu, a tko prijetvorno manipulira.

ISTINA ZA RAZUMNE

Borba protiv stvarne ili izmišljene komercijalizacije

Dio studenata nedavno je ratovao protiv izmišljenih *utvara* komercijalizacije u novim zakonima, a sada se moraju boriti protiv najgrublje komercijalizacije naših fakulteta *u stvarnosti*, koja se lomi preko njihovih leđa i to *po postojećim zakonima*. Novi zakoni onemogućili su komercijalizaciju, u što se svatko pismen lako može uvjeriti. U zakone su u zadnjoj fazi, zahvaljujući Sindikatu, bili ugrađeni čvrsti osigurači koji priječe naplaćivanje bilo kakvih participacija studenata, a Državu obvezuju na plaćanje upisnina fakultetima. Uvjerite se u to u članku 48. zakona koji citiramo.

NISU NI STUDENTI U SVEMU U PRAVU

Obaveze Države prema zakonima

Neki studentski aktivisti tvrde da se sada pokazuje kako Država ne bi financirala besplatno obrazovanje čak i da su usvojeni novi zakoni. Netočno. *Studenti trebaju razumjeti da bi Država tada imala obavezu to činiti, a sada tu zakonsku obvezu nema.* Studenti trebaju znati da se svaka Vlada

povijea pod pritiscima raznih interesnih skupina (poljoprivreda, branitelji, vojska, umirovljenici i svi drugi). Zato su novi zakoni važni jer bi oni bili brana otimanju sredstava namijenjenih besplatnom studiranju.

Ovo su oteli studentima!

članak 48. Prijedloga Zakona o visokom obrazovanju

- (1)** Studenti državljani Republike Hrvatske koji studiraju na redovitom prijediplomskom i diplomskom studiju ostvaruju sljedeća prava iz studentskog standarda:
 - pravo na subvenciju troška upisnine;
 - pravo na zdravstveno osiguranje;
 - pravo na subvencionirano stanovanje i prehranu;
 - pravo na privremeno i povremeno zapošljavanje;
- (2)** Studenti državljani Republike Hrvatske koji studiraju na redovitom prijediplomskom i diplomskom studiju na javnim visokim učilištima ostvaruju **pravo na financiranje cjelovitog iznosa troškova upisnine** sredstvima državnog proračuna, pod uvjetom da ispunjavaju obveze utvrđene općim aktom visokog učilišta, a uvažavajući minimalne kriterije utvrđene pravilnikom o studentskom standardu.
- (3)** Vrste i razina prava iz studentskog standarda, kao i uvjeti odnosno **minimalni kriteriji** njihova ostvarivanja propisuju se pravilnikom o studentskom standardu koji donosi *Ministar*.

Neki tvrde da će ministar izigrati besplatno studiranje i propisati takve minimalne kriterije koji će zapravo biti maksimalni kako bi što više studenata plaćalo. Dakle, svi ministri svih vlada će izigrati tu odredbu, kažu!! Kada bi se takav paranoični scenarij i dogodio onda bi student za besplatan upis morao imati maksimalnih 60 ECTS-a po godini.

Ako nema morao bi platiti oko 3000 kuna. Zanimljivo, čak i taj najgori scenarij je povoljniji i pravedniji od sadašnjih 6000 ili više kuna za one koji **nisu** pali godinu ili čak imaju svih 60 ECTS, a moraju plaćati!!

Međutim, u zakonu piše "minimalni". Pa to onda sigurno neće biti 60 ECTS bodova već manje, 45, 40...

Fakulteti neće sami dizati kriterije jer je njima svejedno tko im plaća, student ili Država. Šmisao ove odredbe bio je spriječiti suprotno ponašanje tj. da neki fakultet proglašava dovoljnim npr. samo 10 ECTS bodova.

O nepoznavanju tekstova novih zakona

Neki studentski aktivisti nemaju točan uvid što je bio sadržaj novih zakona, što potvrđuje i njihova izjava ovih dana da su u njima „školarine tek preimenovane u upisnine“. Zakasnili su deset mjeseci jer je ta tvrdnja valjana za prve verzije zakona, kada se Sindikat tome usprotivio i takvo je rješenje uklonjeno. Čak i te upisnine bile su tada predviđene u upola nižem iznosu nego što je cijena koju je sada odredio autonomni i iskomercijalizirani Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Adrese za prosvjedovanje

Dakle, očito je da postoje i druge adrese odgovorne za rušenje besplatnog studiranja. Na tim je adresama teže prosvjedovati.

TKO JE PROTIV BESPLATNOG STUDIRANJA

Protiv novih zakona (koji su napokon propisali besplatno studiranje za sve one koji uredno izvršavaju svoje obveze) prvenstveno su se zauzimali rektor Bjeliš i Senat Sveučilišta u Zagrebu, a osobito uprave zagrebačkog Pravnog, Filozofskog i Medicinskog fakulteta, uz glasnu potporu tzv. Akademske solidarnosti. Svi su oni navodili manje-više pogrešne ili sporedne razloge protiv novih zakona, ali samo onaj prvi nisu navodili - očuvati naplaćivanje školarina i njihovu samovoljnu upotrebu.

Pravni fakultet je dosljedan. Godinama su na svim sjednicama Senata u Zagrebu otvoreno zagovarali povećanje školarina (jer iz njih alimenteraju dio svojih plaća).

Rektor Bjeliš je također dosljedan. On je svojevremeno patentirao sadašnji tzv. linearni model plaćanja školarina. Na Senatu se na sjednici u rujnu otvoreno govorilo da će se plaćanje studiranja morati nastaviti i u idućem desetljeću jer kažu, pazi dobro, „Država nema novaca“. Kada tako Senat zaključuje, onda Država novaca neće niti imati. To je izravno ohrabivanje Države da sredstva za sveučilište potroši negdje drugdje. Postojanje školarina je Državi odlična zamjena za neodgovarajuće financiranje sveučilišta. Utoliko je takvo djelovanje rektora strateški pogubno. Osim toga, nije niti akademski etično prebacivati probleme

nedovoljnog financiranja na leđa studenata i njihovih roditelja. To treba rješavati s Državom.

SRAMNA ULOGA POLITIKE

Zbog opstrukcije nekoliko saborskih zastupnika iz više političkih stranka zakoni u srpnju nisu prošli na Saborskom odboru. Ti zastupnici dolaze baš s onih fakulteta čije uprave imaju najveće koristi od naplate školarina. Zastupnici koji su onemogućili besplatno studiranje jesu Gvozden Flego, Milorad Pupovac, Vesna Pusić, Petar Selem (Filozofski), Andrija Hebrang (Medicinski) i drugi. U tom naporu potihio je sudjelovao i predsjednik Republike, koji u ovom pitanju nije djelovao kao državnik već kao zainteresirani profesor Pravnog fakulteta, čija je „nova pravednost“ ostala fraza bez sadržaja. Izgleda da je to pravednost za Pravni fakultet, a ne i za studente i njihove roditelje. Time je hrvatska politika još jednom pokazala da ne služi građanima već centrima moći u pojedinim dijelovima društva, u ovom slučaju na sveučilištu.

ČUDNA SAVEZNIŠTVA

Tzv. Akademska solidarnost sklapala je savezništva sa svim gore spomenutim ljutim protivnicima besplatnog studiranja, a ratovali protiv onih koji su za besplatno studiranje doista bili. Indikativno.

TKO JE PODRŽAVAO BESPLATNO STUDIRANJE

Zakone koji jamče besplatno studiranje podržala je većina sveučilišta izvan Zagreba, gotovo svi instituti, svi sindikati u zemlji, najugledniji hrvatski znanstvenici u inozemstvu i svi znalci visokoškolskog sustava, od kojih su godinama mnogi kritizirali rad Ministarstva (npr. Đikić, Lenardić). **To su bili vaši istinski zagovornici.** Nitko od tih upućenih ljudi nije u zakonima našao prijetnje o privatizaciji i ugrožavanju autonomije sveučilišta koje su izmišljali protivnici besplatnog obrazovanja.

PREŠUTNI SAVEZ I PRANJE RUKU

Dragi studenti! Odgovornost za školarine je dvostrana. U dvostrukom pranju ruku državnih vlasti i uprava visokoškolskih ustanova postoji jedan prešutni savez, jer i jedni i drugi imaju nekoga tko će cijenu njihovih neslaganja platiti. To ste vi i vaši roditelji. Zato će svaka vlast, pa i ova koja dolazi, lako popustiti otporima i odustati od preuređenja visokog školstva. Stoga nas čeka ozbiljna bitka nakon izbora. U suprotnom će postojeće otimanje od studenata postati trajno stanje, a odgovorni biti i mi i vi.

STUDENTI U FARIZEJSKOM ZAGRLJAJU

Vidljivo je da studenti nisu uživali stvarnu potporu tamo gdje su navodno imali saveznike, npr. na Filozofskom fakultetu. Iako je tzv. Akademska solidarnost protiv plaćanja studiranja, to joj, čini se, nije bio prioritet. Naime, krajnji je ishod njihova djelovanja slom reforme i zadržavanje postojećeg sustava, s nakaznom bolonjom, razmrmljenim sveučilištem i potpuno samovoljnim fakultetima koji nikome ni za što ne odgovaraju. Neutemeljeni strah da će netko iznad njih na sveučilištu krotiti ili ukidati katedre, mijenjati programe i nastavne predmete ili tražiti polaganje računa za obavljani rad bili su jači od ljubavi prema besplatnom obrazovanju. Kada je ono ipak bilo osigurano, obmanjivali su studente „stručnim objašnjenjima“ da to ipak ne piše u novim zakonima.

Mi ili studenti

Štrajkali su u srpnju i rušili nove zakone zbog sebe i svojih strahova iako su znali da je studentima osigurano besplatno obrazovanje. Sada, kada su ostvarili cilj, a studenti izgubili sve, sada ne štrajkaju za studente protiv uprave iskomercijaliziranog Fakulteta koja je donijela odluku o naplati 6000 tisuća kuna za jednu akademsku godinu i to za studente koji su uredno dali godinu. Ako novaca doista nema, onda je tzv. Akademska solidarnost alternativu „mi ili studenti“ odlučila riješiti u korist „mi“. I tako je obrazovanje ostalo roba na Filozofskom, suprotno natpisu na zgradi fakulteta.

ILUZIJE JEDNOGA DEKANA

Ako im je student svrha radnog procesa, kako tvrde, onda su mogli razmotriti mogućnost smanjenja izdataka umjesto što podupiru dekana u sijanju iluzija studentima da je sredstva moguće dobiti od Ministarstva do izbora. Time skreću sa sebe odgovornost za rušenje koncepta besplatnog obrazovanja. Dekan hini brižnost za studente iako predobro zna kako funkcionira Državni proračun i da tih novaca neće biti. Pogotovo ih ne može biti samo za studente Filozofskog, a ne i za druge, što su tražili. Toliko o solidarnosti i to još akademskoj. Studenti trebaju znati da će nažalost u prosincu morati plaćati školarine jer novaca neće biti. A moraju već sada, prema zadnjim vijestima, jer je dekan izgleda promijenio stav pa ponovno naplaćuju školarine pri upisu. Skandalozno.

ŠKOLARINE U BUDUĆNOSTI

Novaca za besplatno studiranje moglo je biti samo u Proračunu za iduću godinu, ne i za ovu, i to samo na temelju usvojenih novih zakona. Ovako ih sigurno neće biti, jer to ne omogućuju pravila proračunskog financiranja. Iduću godinu studenti će stoga i dalje plaćati školarine, a vjerojatno i godine iza toga, osim ako to sami ne promijenimo. Vjerujte, politika neće a sigurno ne ona koja vjerojatno dolazi. Oni najavljuju radikalna rješenja i kredite za studiranje. Neprihvatljivo.

U Zagrebu, 21. listopada 2011.